

ידי ששע

פעסטער צייטונג

(מאנאטאג-אויסגאבע)

דער ערשטער טאג פון דער וואכענליכער צייטונג... 1875

אויף דער צייטונג קאנו מאן יעדען טאג פארענליך ערשען...

Nr. 45, דעצעמבער יארהונג

פעסט, יא סיון ה'תרל"ה

Pest, den 14. Juni 1875.

פאליטישע איבערזיכט.

אונזערע לעזער, וועלכע דעסמאל שאן זינט 8 טאגען קיינע נייע צייטונג בערלינס האבען ווערדען ווערענדיק מיטען דאס ווערענדיק דיעזע לאנגען צייט זעהר פילע וויכטיגע עראייניגונגען אין דער פאליטיק פארענאמענע זיין מיטען אונד דאס דער דאזיקע פילע פאליטישע נאכריכטען פערזענלע האבען וויר קאנגען אינגען נון דא פערזענלע ווערענדיק געבן דאס אויך דא פאליטיק, דיעזע טאגע זיין פאלקאממענער רוהע געפירט האט, אונד דאס ווא איינגעד דא קיינעס ספעציעלע עפעסאל-טעס העסטע.

דא נראמען טאגע-בלעטער האבען נאך איינער מיט דעם פערזענלע דייטש-פראנצאז-זישען קריגע צו פאן, ווא ווערענדיקע דאזיקע אנגעלענעדיקט צו הונדערטען מאלען, איינער דא-וועלכע געדאנקען אין פערשידענע ווארטען, אונד דא וויר ניכט צו דען ווערענדיקען געהארגען, ווא לאסטען וויר שאן דיעזע נאכע אנגעלענעדיקט אין רוהע.

דער דייטשע קאזער ווילדעלם אויס בערויסען אים נאך עסם איינגעפאלען אונד דא איינער קאנגען דא ניכט ווערענדיקט אונד, ווא שלאנגען דא צייטונגען דערס אינדעס ווא זאגען, דאס וויר שאן געשטענדיק פאן דער רוסישען אונד פרייזשען פרייזשאפט לאנגעוויסען אונד אין פראנקרייך אנגעשלאסען האטען, וועלכע פערשידענדיק אויס דיעזע מינוט אנדרישט, אבער וואס זאללען דא צייטונגען מאכען ווען ווא און דער פאליטיק ניכט בעטרעטע צו שרייבען האבען?

דא הייסען צייטונגען בעשעפטיגען וויר עפעס בלאס מיט דעם קריגע ביסמארקס, דען וויר ווייטער מיטטהיילען פילע מינוטען, דאס דיעזעס איינשטודיע צוריקציעהן פאן דען אפגעשליסען געשעפען קיינע ארולויב, זאגערען איינע דויער-דען קריגע ביסמארקס.

צור אבוועקגענונג קאם דיעזער טאגע זייט גרייכענלאנד ווא נאכריכט דאס דער דאזיקע קא-ניע וועדער פערשטענדיק ווערדען וויר אונד דאס ער פילעליכט ווערענדיקט אונד פליכט ערנייען ווער-דען ווא איינע העפעשע מעלדעטע זאגאר, דאס רוס-לאנד אין קריגע-שיפף אין דאס גרייכעשע מעדע זענענדיק, אונד דען קאנגע צו שיפען, ווא איינען לעזער וועלכע אונזער וועלכע שטימטע האבען מאגען נאבלענען, וואס וויר זייטע 300 איבער דאס קאנגענדיק גרייכענלאנד געשריבען האבען אונד ווא ווערדען דא פאליטיק, דיעזער נאכריכט ליכט בערלינס.

דער אין אונגארן בעשעפטיגט וויר דא נאנגע איינערע פאליטיק נור מיט דען וואהלאנגעלענע-דייטשען, און אללע וואהלבציערקען ווערדען פער-שיעדענע רעדען געהאלטען, אבער אללע דיעזע רעדען ענטהאלטען ניכטס ווייט, אונד דאזיקע רעדען וויר נאך איינער אונד דאזעלבען פאקטע, וועלכע וויר שאן צו ווערערהאלטען מאלען אויפגעשלאסען.

מאן ווייט דאס שאן הייסען אין פאראייניקט דאס ביא דען גרייכענלאנד-וואהלען, וועלכע אנפאנגט וויל שימטעפירען ווערדען, ווא ליבעראלע פארטיא איינע נראמען זיענ ערנייען וויר, דא שטענדי-פארטיא לאסט וויר וואהל איבעראלל זעהר פיל

נעלד קאסטען, אבער ווא ווירד אויך אים נעכטען הייסטאנע איינע ווייניגע פארטיא בילדען, דא איינער-לעקען האבען נאך ווענענער איינעם אלס ווא שטענדיק פארטיא אונד דיעזע פארטיא איז דאזיקע אלס איינע-פארטיא צו בערלינסען.

איינער דא וואהל-באנענונגען אין דער פרא-ווייניק קאסטען וואהל פילע באנענונגען, אבער דא אללעס פאן דער וואהל נאך איינעם אונד ווא וואללען וויר ערשט ווא וואהל וועלכע אבואר-טען אונד אין דען ערשטען ערשטען טאגע דעם מא-טאמעס וויר ווערדען וויר אללעס נעטיא בערלינסען, וויר אין דיעזע אדער אין זענעם בערלינסען דעפארטמענט געוועהלט ווארדען אונד צו וועלכער פארטיא יעדער געוועהלט הייסטאנע-דעפארט-טע געדאט.

פערשידענע ניואנקייטען.

פאן פאליטישער ברייף פאן קאסאוו (ה) דער בערלינסע אינאוישע שטאטס-מאן קאסאוו האט אן דען דער-פאסער דער קאזיער צייטונג פאלגענדיקע שריי-בען געשריבען: וויר לעבען אין דער אונדווענען צייטען, עס ווירד נאך נעכטען אין דער וועלכע-גערען, דא קאזיער אפאטישע אונד קאסטען וויר אבער איינער אהרגען פיסען אונד דא ערדע אונדווענען אונד איינענדיקט קאן דאס פילער איינברענגען, און נעכטע דער פרייע-עס-ערהאלטען קיינע ווא לאנגע צייט אויך נליבען, דאס שאן ווער-ענדע דער דויער דעם נייען איינאוישען רויכט-טאגע דער קיינע איינברענגען מיט, דער עפענדיק פילע בערלינסע פרייע קאסטע איינענדיק פיל נעלד, איינברענגען וויר דא איינען נראם זענער-אלל הייסען מאן אונד דיעזע איינענדיקע קאס-טען מיטען נאשטענדיק ווא שטייער-מאלדע פרא-גען - אונד עס מיט דאזיקע מאלד צום דורכברענגע דעם קרייגעס קאסטען, אונד צואר שאן איינער-אלל דער נעכטען דרייא אהרגען, וויר האבען אין דיעזען טאגע געווענען אן וועלכע דיעזע שפע-פארען דער פרייע הענט מאלד ווערע ער געריסען אונד דער דייטש-פראנצויזישע קריגע ווערע פאן נייעם איינענדיקען, מאן שרייבט יעמעס צו פילע פאן פרייען אונד מאן זאל ווער זעהר פילע פרייע-עס-ערהאלטענע באנען, וויל נייעמאנד דאראן נלייבט. - ניכט נור איינארן זא-דען אין אללען קאנטענענענענעלען שטאטען איינפאס מיט מאן יעמעס דאזיקע זעהן, נור זאלע ענגער אין דא לאנדאנע צו וועהלען וועלכע נענט קאסטע בערלינסען, אונד יעדע קריגע-לוסט צו פערזענדיקען, דען אין פאללע איינעם נייען קרייגעס ווירד אויך אונגארן צו גרונדע געהען מיטען.

ביסמארק שפעט ניכט מעהר אן דער שפיטע פרייע-לאנדעס) דער דייטשע רויכענאנלעך פרייע ביסמארק האט וויר אויף לענגערע צייט פאן דען שטאטס-געשעפטען צוריקגעצאגען אונד איינע לענגערען ארולויב געקאסטען, ווא דייטשע מיני-טער דעלבריק אונד פארטייטען ווערדען אהרגע-פערטרעטען אונד נור ביא איינעם אויסער-און-דעמאליקען וויכטיגען פאללע ווירד קאזיער ווילדעלם דען פרייסען ביסמארק צו ראסדע ציעהען.

פאן פאליטישע בלאטע מיטטהיילען, ווארדען ערדער הארן אין דער היינטיקען ספעציעלע-שטאדט אלס דעפארטמענט-קאנדידאט פיר דען אונגארישען רויכט-מאן איינענענעלעט, ווא ספעציעלע-שטאדט איינע דער נראמען וואהל-בענדיק דער איינאוישען הייסטאנע, אונד עס ווערע דאזיקע פיר הערן הארן האכסט שטייבעלעכע, ווען ער דא נע-וועהלט ווערדען זאללעט, ערדער הארן האט עס זעהר ווייט געבראכט ער אונד יעמעס איינאוישען שטאטס-עקערעטער, וואס זאל פילע ווא אין צייטער מיטעטער אייזט אונד וואר אים לעכטען רויכטאנע דעפארטמענט אונד ווא-נייטשטאדט - אונד ווען ער אונד יעמעס הייער דורכפאללען זאל-טען, ווא איינע וואהל אין פרייסען געדעכט - וויר וואללען יעמעס דאזיקע איינענדיקע לעזער מיט דער לעבענע-בעשערייבונג דיעזע נראמען מאנגעס בערלינסע מאכען, נור מיטען וויר נלייך פארטיא בערלינסען, דאס ווא אללעס שאנע פאן הערן הארן געזעהען, נור דאס ניכט, דאס ער איינע פראמען ווערדען לעבענע-ווארדעל פרייסען.

ע דא א ר ד ה א ר ו ווארדען אים יאדער 1869 אין ווא-נייטשטאדט (יישראדע קאמטאט פאן פאלי-טען אונד וואהלאהאבענען ווערדען עלטשען נאך-דען, ער איז זאמט הייסע 50 יאדער אלט - אלס ער בר מצוה ווארדען, נונ ער אין דא ישיבה נאך פראן ווא ער געבען דער נראם אויך לאטיניש שפודירטע, אונד שאן צו זענעם 19 יאדער ווא ער שטאדטישער דער דייטשען פרייבוירדע צייטונג ער אריינשטעט שאן דאסמאל פיר דען פארט-שטייט אים ווערענדיקע, ווערמאלד ער פאן דען פראמען אונדווענען שטארק פערפאלגט ווא-דען אים יאדער 1846 כאט ער נאך פעסט, ווא ער פילאזאפע שפודירטע אונד אין ווענען פילען ווער-קען פיר דא ווער-עמאנציפאציע אין איינארן אריינשטעט. - ווערדען דער רעוואלוציע אין יאדער 1849 ווארדען ער פאן דער היינטיקע דע-פארט-געמייע צום פרייענדיק אונד דאסנייער ערנאנגט איינער אונד מיטען זייט טעפעל בלאסקאפט אונד אין איינאוישען פראנצע נע-בעטען ווערדען, דער שבת ווארדען אס זאנגט איינענדיקע אונד דא הייראט צווישען ווען אונד ניכט-ווען ווארדען ערליכט - אים יאדער 1869 ווארדען דיעזער רעפארט-טעפעל אונגעשאפט אונד הארן מיטען אלס בעטהיילענער אן דער אי-נאיישען רעוואלוציע איינארן פערלאסטע אונד אין דאס איינארן ווארדען, ביא זיינער פליכט אים איינארן שטאדט און פערמאנען אים 80 קרייזערן, אבער דורך זיינע בליכע ער נע-שריעבען האסטע וואסטע ער וויר אים איינלאנד דער פיל נעלד צו פערדינען, ער רוימען זאראן נאך דער הייסע-שטאדט פאן בערלינען (עסליך נאך ברוסעל), ווא ער אלס בערלינסער אונד צייטונג-שרייבער איינע נראמען בערהעסדיק ערלאנגט האסטע אין ברוסעל הייראסטע ער אויף דעם ווענע דער צווייליקע אויף קאסדאלישע מעדעקען מאכטער איינעם בערלינען אפפירער, מיט וועל-כע ער נאך הייסע אין שאסטען ער-נייען-לעבע פאן ברוסעל רוימען ער מיט פאמיליע נאך פאריז, ווא ער אלס קעננער דער פאלקס-וועהל-שאפט אונד אלס איינער דער ערסטען רעזאקטע-רע ווייט אונד ברויט בערהעס ווארדען. אין פאריז ווארדען קיינע באנק אונד קיינע נעלד-אנשטאלט אונד

דער שפאטישע פריינד דאן אלפאנדא דעססען אויפן-
ענטהארטאכטע און נראין דאך הארטיגע רעוואלוציאן-
פערזאנלעכע און יעצטע נאך שארואר (אויזע-
בורגער קאמיטאט) געקאממען, וואו ער זיך 8 מאנע
אויפהאלטען ווירד, (אז מעלדעט דאס וויענער מאג-
בלאטט, וואראן וויר אבער צווייפולען).

* (איינ טאנצענדער בערג) אים זאלעבורג ווירד פאלגענדעס מעלעראפערט:
דיא גינעלא-באדן, וועלכע יעצטע עראפאנעט-ווער-
דען זאללטע, איזט ווירד אין איבערראשיגענעס
נאטור-עראייניגס צערשטארט ווארדען, אין גראפער
בערג, דורך וועלכען און שטונגעל דורכגעבארט
איזט, האטט צו וואקעלן אנגעפאנען, אז דאס
מאן זיינען איינשטרוינען יעדען אייגענבליק בעפריכט-
טעטע אונד דער טונגעל ווארדען אויך אין איינער
לענגע פאן 80 טונגען איינגעריקטע - אונד דאס נון
דער טונגעל איינע לענגע פאן 165 מעטערן האט,
זא איזט פאסט דאז העלפטע צערשטארט. דער
בערג ווירד ווארשיינליך צוואסענשטארטען אונד
דיא בארג-געוועלשאפט ערלויבט איינע שארען
פאן איינער האלבען מיליאן, דאס שאנסטע נאטור-
וואונדער ווירד דאבייא נאך זיין, דאס דער בערג אין
דיא אונטערע פלייסענדיגע זאלע א זאכעל שטר-
צען ווירד, ווארד דער פיס פערשטעטע ווערדען
קאנן.

* (הויפט טרעפער) ביא דער
לעצטען ציעהונג דער מירקע-קאוע האט אין
גרינדענדיגע אים קראמאל דען הויפט-
טרעפער געמאכט, דערעלבע האטטע פאן איינעם
וועכטלער 6 לאוע נקויפ אונד דויענס אין גע-
שעק פאן 1000 נולדען פערשפראכען, ווען ער איז-
גען דארטן שטעלעך מאשען ווירד, זאפאט נאך
דער ציעהונג פערשטענדיגע דער וועכטלער דען
גרינדענדיגע, דאס ער 30000 פאנקס געוואנען
האבען, דויערע וועכטלער ביא דער פריידען נאכ-
ריכט בינאדען אהענדיגע ווארדען, ווערען
פערשפראכען אונד שטענדיגע דעם וועכטלער דיא
1000 נולדען.

* (איינ וואכענס ארבעט) דעם
פעסטער שוואל, שרייבט אין בעריכט-
ערשטאטער אים הויפט פאלגענדעס: זאפען
בערעכט איר טיינען נאכבאר, דען הערדן לרויני
אנאשטאן, זיך דער ביטטער איבער דען שלעכטן
וואכענמארקט בערענאטע, דא זאמען זיך אדרס
לאכערע: ווענען שאן אללע שפריקע רייכען דאס
מאן איינע הייפטערעפער מאכען, דא זאמען מיר
הערד אנאשטאן, דאס ער ווירקליך אין 1864 יאר לאז
האבען איר נאכס שטעלל איר ציעהונגס-ליסטע אונד

זאה, דאס מין פריינד וואהל ניכט דען הייפטערע-
פער, אבער דאך דען קליינע טרעפער פאן 2000
נולדען מאכטע, מין פריינד האט אלאו שאן לאנגע
קיינע זאכטען טענען וואפענמארקט געהאבט אלס
דויענס מאל!

* (דיא בני בנימין אין אמע-
ריקא) דיא שטיכטע אים לעצטען קאפיטעל
פאן שופטיס ווירד וואהל יעדעס לעוער בעקאנט
זיין, וויא זיך דיא בני בנימין דיא מעדען רייכטען
אונד זא דאן צו וויכערן געקאממען האבען. -
אינע דערארטיגע גראפאטיגע מעדענע-ענטפריהרג
איזט יעצטע איר דען פערזאנליכען שטאטמאן נאך-
אמעריקאס פארינאכטען, אין געו-האיינען ווארדען
אין באלל פערנאשטאלטע צו וועלכעם אויך דיא
שפודענטען זאלערן ווארען - אונד דא רויכטען
40 שפודענטען 40 מעדען אונד זיך מיט אויענען
געפליכטעט, אהנע דאס דיא גלעזערן וויכטען וואר-
אן אמעריקא אים נאך אומפער שויער אין ווייב
צו געקאממען, וועס האלבט מאן זאכטעלעך טהון
מיט וואס איינעס דיא בני בנימין געטהאן האבען.

* (איינע טאכטען) דיא איינע
בעמטענע-ווייזע אים בריוו מאכטע דיא ענטפער-
קונג, דאס איר אים פערלויפט דער לעצטע 6
וואכען אים אהרעס פערשפערטען קאפער 4940
נולדען פערלען, דיא קלינע איינציא קאם באלד
דארף, דאס דיא איינע ערסט 18 יאהרע אלטע
טאכטער דויען טימע געשטארדען האבען טימע.
דאס מעדען זאמע דער טיטער, דאס עס צו אי-
נער אפגעווארטיקט יעדע איר קאם הייער נאך
פעסט, וואו עס אין איינען טאנען דאס נאנצע פאן
אירען עלטערן שויער געשטארטע געלד פער-
שויערדעטע.

* (עווינגעלען) דיא איינער
דען באדע-נאסטען אים אפנער קאזער-באדע בע-
פירטע זיך אין וואונדערשאפע ווענעס ווייב פאם
באראניאנער קאמיטאט, וועלכעס אוילענגסט פאן
פילעס ווענען ערשלינדעט 8 טאנע נאך דער
האכצייט ערוכטע דויען פרויא אירען ווענען מאן,
נאך פערפרייכען צו פארינע אונד איר איינען מאן
טעל צו קויפען, אויך דעם ווענע שויערעט דער
וואנען זא אונטערליד, דאס דער מאן אייגענבליק-
ליך מארט אויך ווען פלאפען בליעב, דער שויער
אונד דיא שויער דעם ווענען וויכעס אלס זיך
דענקען דיא איינערע פארווישע, דאס זא אן דעם
טאג אהרעס פערלעכטען טאנעס שויער אייזט,
פלאנטען זא זא שארק, דאס זא פאן פילעס
ווענען ערשלינדעט אונד מאן זאנאן איינען וואנ-
זיך ביא איר בעפריכטעטע.

* (היישרעקען) אים האנאש (בייא

סענעדען) ווירד דעם האן געשריבען, דאס אין דער
דאטיגען גענענד אונגעטוין פילע היישרעקען פאן-
קאממען, זא דאס מאן פיר דיא ערשטע זעהר
פירטעטע. -

* (וויעדער פערראונגליקטע
וואלעל פארע) אין 99 מעלדעטען ווירד,
דאס ביא גראין 90 וואלעלפארע ערשטונקען זינד
אונד נון ווירד יעצטע געפעלדעט, דאס אויך אין
פארטנאל אס 26 מאי זענען 60 וואלעלפארע
ווירד דען אומשטרוינ אהרעס שיעפעס דען מאך
אין דען וועללען געפונדען האבען.

* (הייטיגע דעפעשען מעלדען):
(1) דאס אין נייא-גראנאדא (אין אמעריקא) אין
שרעקליכען עיד-געבען וואו, וואכציא 16000 איינ-
וואנער אומגעקאממען זינד. (2) דאס הערד גיצי
געסטעין אין קאמארן איינע גראפאטיגע ריער
פאן וועללען געהאלטען האטטע, - ניצ
וואלעלע מערר קיינע דעפארטע-שטעלדע אונטער-
מען, אבער אויך דאס פילע ביטטען טיטע ער
נאכגעבען אונד זיך וויעדער וועללען לאסטען. -
(3) דאס מאן אין סעידעטע (בייא אנוואר) איינע
גראפע באקאנטע-פאלטע באדע צעמדעט
האטטע, צו וועלכער לידער פילע אוראלטישע
געראטען דיא הויפט-הייער סאלטאן פערלאטען
אונד זעלמאן ווארדען ערהאפטע אונד דויען
האבען פילע ווענען אים טיטעטע אלס טיטע-
דינע בעצייכענעס. (4) דאס אין דאבא (בייא עפעי-
היעס) אין פירטערליכער וואלענברוך וואו, פיס-
האך בליעב דיא האנעל אין דער גראפע איינעס
טייכען איינע אויך דען פערלעך.

* (בייא אל) איינער דויענס טיטעל
איזט היער אין וועק אין הייטער שפראכע ער-
שיינען, אין וועלכעם אללע לעבענס-בעשייבונגען
בערהאטטע אונאוישער אוראלטישע פאראקאס
מען אונד איר דויענס וועקען האבען וויר אויך
דיא לעבענס-בעשייבונג דעם הערדן האן ענטי-
נאסטען, דאס וועק בעשטעט אים 2 באדען אים
14 פארטנאל אס איינעס טאבלאך, אונד האט-
טע אויך דער גאנצער וועלט-אייטשטעלונג
דיא גראפע אייטשטעלונג געהאלטען - אונד זעלבסט
אונדער קאנע נאכע עס אין זינע פרוואנע-בילי-
אפדער אויך 1 - דער פרוו דעסעלבען איזט צוויי
נולדען אונד איזט צו בעצייכען ווירד דען פער-
פאסטער הערדן איינאין זיך, שטעפאנס-פלאטין
ני 2 אין פעסט.

לאפען - ציעהונג פאן 12 יוני 1876.
11 ען 1 8 72 1 63

פירע נינען אן דיא שויער, האנטען, אללעס וואו
שוילל, וויא אויך איינעס פיערהאפט,
"וואלעלען האללע-טייעל" איר קלאפען אן גע-
מאן ווירד זיך!
"הייטעל" דא איזט אין אונגליך געשענען!
האבע איר עס ניכט גליך געזעסן, אין אללעס ווייב
בערייטע אונטליק, ווענען נור קיין אללעס ווייב אויך זיך
וועלע ווערן!
מאן שפערענטע דיא שויער, דער נאך שליעף נאך
איסטער אונד לוי וואו אין טאקער,
דאנערעוועטער! וואו אים דיא פערלעכטע ירין?
דיא האט איר פערנישטע!
"מאן האלע שטעלל דען דאקטאר!"

דאס מיל האלטען, דיא אלשע העקסע! דער איצט
איזט איר דעם פערלעכטען וועק נאכגעווארען!
מאן האטטע לאנגע צו טהון, ביז מאן דען נאפען
וועקען קאנטע אונד מאן טאנן זיך דענקען וואס פיר איינען
ער דאנע מאכטע אלס ער ענליך ערהארטען האפטע, וויא
ער אויך פערלעלייא ווייזע בערפאנען ווארדען שטעלל ליעס
ער אין דעם טאנענדיגער געשען אום נאכצוועהנען.
אך אויך דויען ניכט ענטפלאהען איזט, אבער עס ווענעס
טיאכטע וואו דויען נאך דא.

דאס געשען וואו אויך אים עקערע ניכט קליינעוועהנע
געווארען, דיא פערזאפט אונד פערזעלעכע ניכט, עס וואו
איר זאן, אלס אב דיא אין אהרעס איינען פראכט-פאלאן
אויף דעם ראטה-ווינענען ריוואן ווענען מאכטע, אויס זא
יא דאך נור פיר איר פאפערלאנד געפאנען, לידערע דיא
דאך נור פיר איר געלעבענסען פאלען - אונד דער פארע

פערשטאנד עס איסטער פיר זיין פאפערלאנד צו שטעריקען,
אבער ניכט צו לעבען! -
דיא נעפען האפטע, דאס נעפען קאנן איר שרי-
בען אן דיא נראפען קאזינסי אונד פולאסי איבערנעבען
האפטע אונד דאס מאן זוכע אללעס טאכטע צו אהרע
דעסוונען ביטראגען ווערען.

XIX. דיא שלאכט אויף שלאס מיראנאך.

דייא וואכען ווארען בערייט פערלאסטען אונד דער
רוסישע אפשייער וואו אויס ווארשייא נאך ניכט צוריק גע-
קערט, אינצווישען האבען דיא פאלען צייט געוואנען, איר-
דען קיינעם-פאלאן נענען דען גראפען פאן מיראנאך אויס-
צוארייטען -
עס וואו נענען טיטע ווינעסער, דיא נאנצע לאנד-
שאפט וואו טיטע שטענע בערעטע אונד פיר דען בערעכאפטער
אויף דעם האנען טרויערע, דעם שילאפטע וואו עס דאנער
זעהר לייכט, אין דיא ווייטע נענענער צו זעהען אונד צו שפע-
הען, אב קיין פריערעס מיליערע העראנירעס, דען אויף דעם
ווייטען טענע קאנטע מאן יעדען ערהאקטענער טענען
אום וועקען קליינע לייכט בערליקען.

אינצווישען קאם דיא נאכריכט, דאס דיא פאלען אין
סאבארינע דיא רוסען אונגעפילטען האבען, דאס רוסישע
ערייטענס טיטע דאנער פאן מיראנאך אבריווען, אום נענען
דיא פאלען צו קעמפען!
פאר ווענע אבריווע בענאן זיך דער רוסישע אבערעס
סובאראף אין דאס געשענענס דער גריפען קאסאקאוסקא
סובאראף בערייטעטע דיא געפאנענע, וויא עס זיך
איינער גריפען געכריש, הייערע וואנע ער: מאראפא!

איר האלטע עס פיר טיינע פליכט, טיך נאך אהרעס בע-
פירען צו עקווינען, זא עקווינען זיך, דאס איר דען
גראפען דויענס טענסט פיר איר לעבען אונד אהרע פער-
זאן פארטווארטיקען געמאכט האבען עס אויס דאנער טיינע
פליכט, בעפאר דיא ענטישיוונג פאן ווארשיי קאפטע נאכ-
צוועהנען, וויא זא הייער בעהאנדעלעס ווערדען!
דיא נעפען האפטע זיך פאן אהרעס טיענע ערהאקען
אונד אלס אב דיא אהרעס איינענען פארארע-צייטער
איינען אבערסטען עספאלאנגען ווירדע, זאנעט דיא: "אך
היינט זא דער אבערעס בייא מיר וויללעקאסטען, ווענען איר
ניכט אין דער לאנע זיך, איינען הייער איינען זיין אבצוי-
טען, זא וואללען זיך ניכט פיר איינעם האלטען, דען
מאן האט דארויף פערנישטען, מיר הייער איינען שוועל צו
נעכען!"

סובאראף זא אן דער פראש, וויא שלעכט דאס גע-
פענענס פיר דיא גריפען איינערייכטעס איזט, ער זאנעט:
עס אויס ווירקליך שטענליך פאן איינעם פאליטישען גראפען,
דער איינע פאליטישע גריפען פאן ווענעס איינענען לאנדע זא
בעהאנדעלע, בייא אונס רוסען העכטע מאן זא אנשפער-
נער בעהאנדעלע!"

"אך האבע עס הייער ניכט בעסטער ערווארטעט!"
"אך ווערדע דאסיר ווארען, דאס מאן זא הייער אונ-
שפערנדיק בעהאנדעלע!"
"אך דאנען איינען פיר דיא אייטשטעקאפטיש אונד
פיר דען נוסען וויללען, דאך ביטטע איר זא, מיר ניכט פיר
איינע וואלען צו האלטען, וועלכע זיך פאן דען פרייען איר-
יעס פאפערלאנדעס איינע געפערליקייט ערווייזען לאסט."
(פארשטעללע פאלעס)

זינגן ראשה נגנינגרעם. — אים יאהרע 1861 ווארע — דע האָרן פֿאַן אללען קאָמפּאָסירטע און אונגאַרן צום עהרע-מינגליכער ערנאנט. אבער ער וואָללשע נאָך זינגע עהרע נישט אנטהענען, זא לאנגע זינגע יידישען אונגאַרישען גלייבענס-געזאַנגען נישט עמאַנציפּירט יאהרען. — אים יאהרע 1862 ווארע עהרע האָרן פֿאַם קאַניגע פֿאַן אַטאַלע צום רויסטער ערנאנט. וואָרדע ער אַלאַ געאַדלעטע ווארע — אונד אים יאהרע 1867 ווארע איהם ערלויבט, און זיין פֿאַטערלאַנד צוריקצוקערען, אום זיך הערע אן הער טהעטיקייט דעם רויסטאנעס בעטהויליגען צו קאַנגען. נאָך זינגע נאכטפֿע גרינגע ער הערע איינע דייטשע צייטונג אנטער דעם מיטעל, נייער פֿייערע ללאַד! אונד אין דעזעם בלאטטע האטטע ער שטאַרק פֿיר דיא אַרטאָדאָקסען אונד ניגען דיא קאַנגינעס-שטאַטטען געלעמפֿטע, וואס איהם אַלאַ שליעסליך צום לאַבע געוויבען קאַנן. — ער האטטע זיך ווארע אלס רעליגיאַנס-לאַ ערקלערט אבער זא אַנטע ער נישט געוויפט אום, קאַנגע וויר איינער מיט רעכט זאגען: אַעס! שטאַט, ישראל הא! — איהם געווינאכער האט זיך נון געזעט דער משיח מאַקס פֿאַלק (העראקטער דעם פֿעסטער ללאַד!) אלס געזע-קאנדידאַט איה-שטעללען לאַססען אונד דעזע פֿאַלק האט אַיך געסטערן פֿאַר דען טהעוועני-שטאַטער געהילען זינגע פֿאַרנאַמס-דערע געהאַלטען. — דער ווארע קאַספּ צווישען דער גאַנצ-פֿאַרטייא אונד פֿאַלק פֿאַרטייא ווירד מיט יעדעס טאגע העפֿטיגער אונד יעדע פֿאַרטייא מאכט אלע אנשטיגענגען, אים יאהרעס קאנדידאַטען צום זינגע צו פֿעהרלעפען. דיא יידישע וועלכער וואָללען קינגע משיח אונד דיא בייסליכען וועלכער וואָללען קינגע ווירען, ניר אבער זונד וער פֿיערע געזינגע בייססען, וועלכע פֿיר האָרן שטימטען וואָללען אונד פֿיעלע ווען, וועלכע אים פֿערוואַלבען רויכטען פֿיר פֿאַלק שטימטען וואָללען, איין העווערע ווירע האטטע זאגאַר פֿאַר איינגען טאגע דען משיח פֿאַלק צום געפֿאַסטער זינגע זאָהנעס גענאַסטען, דאמיט פֿעהרלעכע דיע-זע זינגע זינגע געפֿאַסטער נאכפֿערהאַרען טאגע. — האָרן האטטע זיך גלייך נאך שלום דעם רויסט-טאגע אים דיא דעפֿיטיטע-שטעללע און דער טהעוועני-משיח ערוואַרען אונד זינגע ווארע ווערע אַיך געוויכערט, זיך אבער וואָללשע איהם פֿאַלק דאס נישט נאָנגען אונד לייען זיך געגען האָרן קאנדידורען, וואס מאן אַלאַ פֿאַן איינע אַרענט-ליבען העראקטער נישט ערוואַרעטע העטטע.

(ווי ער אַיין יידישע רע פֿוטרע ענ-קאנדידאַט) איינע מישקאַלעער דעפֿעטע פֿאַם 10 יוני מעלדעט פֿאַל-גענעס: און איינער וערע צאָהלרדיך בעזוכטען

וועלכער - פֿערוואַטלונג דעם העווענען צווישען ווארע-בעזירקען ווארע דער יאָזע ליכטע-שטיין איינשטימטע אלס דעפֿיטיטע-קאנדידאַט אנעמפֿעללען זינגע פֿאַרנאַמס-דערע האטטע נאָר-סען בייפֿאַלל געלונדען.

* (וואונדער עקסיססירען נישט - אַללעס אַזום נאטור) דאס וואָללען דיא אנטויליגען נאטורפֿאַרשער אונד פֿאַל-לאזשען בעוויזען אונד אללע וואונדער, וועלכע אין דער הייליגען טורה פֿאַרקאָממען, וואָללען זא אלס געוואָנליכע נאטור-ערישניגען דארישטעללען. — אַיך בערהאַטער אפֿעליטישער פֿאַרשטאַט, נא-מענס פֿאַנצער, אייז אונלענגסט פֿאַן איינער וויס-געשטאַפֿליכען הייזע פֿאַן געשטעט (ערויס) צוריק-געקערט אונד האט אין דער אקדעמיע דער וויס-געשטאַפֿטען איינע אפֿעליטישע אַיכער דיא געשטע-טען שלאנגען געהאַלטען. דיא אין געשטען פֿאַר-קאָממענען ראיאלי-שלאנגען האטטע ער אַיך פֿאַל-גענען וויזע בעשרעכען: זינגע שלאנגען האבען איינע איינע אַיכער, דאס ווען מאן זא אס געניק שטאַרק אנפֿאַקט, זא וערדען זא זא שטייף, אַהנע זיך היידען צו קאַנגען, זא דאס מאן מינט דאס מאן און דער האנד איינע טאַק האבען ווען מאן זא אבער און איינער אַיכער-שטעללע אנפֿאַקט, דא זונד זא ווערען לעבעדיגע שלאנגען, דער פֿאַר-פֿעכאַר האטטע אַיך זאכעט שלאנגען אים געשטען מיטגעבראַט אונד האט מיט אַיכער פֿאַר דען ליי-טען דיא וועלכע וואונדער געמאַכט וועלכע טאק ווארע פֿאַר פֿערהאַטען, וויר וואָללען אונס הער נישט אין איינע וויסגעשטאַפֿליכע ווערלעגען דעזער אנטוילענערהייט איינלאַססען, זאָרען בערשען אים, בלאַס אַיך דיא בעקאנטע ווארע דעם רעכט, דיא ער אַיכער דעזע מפרים שפּיטע.)

* (יידישע עקסיססירען אַזום פֿאַרזיך און פֿאַרזיך ווירד געזעט ווערען אין ראכטער אנטעשטעללע ווערדען, אין פֿאַרקויף ווערדען דיא ראכטער פֿאַם שטאַטאס בעזאַהר דער אונד איינערהאַטען, דיא ווערענע אנטאַהר דער פֿאַרזיך ראכטער געניט נישט מערה פֿיר דיא נראסע איראַעליטישע געמינגער, פֿאַר 15 יאהרען וואָנגען אין פֿאַרזיך בלאַס 16000 יודען איר געזעט וואָנגען דאָרט אַיכער 50000, אים באַרשעט, וועל-כעס געזעט דער אנטאַהר-פֿערוואַטלונג און פֿאַר-זיך פֿאַרזענעטע ווארע, הייסט עס, דאס דער שטאַטאס אַזום יאהרע 1876 זענען 188900 פֿראַנקס פֿיר יידישע קולטור-צוועקע אויסגעגעבען האט, דער אונגאַרישע רויסטאנע בעווייליגט אלס געהילעטע אויסנאַכע צור אנטעשטעטע יידישער קולטוס-צוועקע בלאַס 5000 גולדען.) — אַינלענגסט שטאַרב אין פֿאַרזיך דער רייכע יידישע בוכהענדלער מיכאַעל

לעווי אונד זינגע צוריקגעבענע וויזע האַט צום אַזענען איהרעס מאנגעס 39972 פֿראַנקס פֿיר וואָלטהעטיגע צוועקע פֿערהאַרען לאַססען.

* (איינע מילה אויף דעם נאָר-סען איינדישען מערע פֿאַר אַזום אַיכערלאַל אונד ווירד אַיכערלאַל געלאַכט אונד וואָ קיינע מענשען זונד דאָרט לאבען און אללע זינגע זינגען געשאַפֿע פֿאַם קלייטען זאנ-קרוכז צו איינעם נראַסען געשאַפֿע. — אַיך דעם נראַסען ווישען ווירלבען אונד זינגען מערע, אין איינער גע-גענע, וועלכע אים זינגען געראדע אנטער אונזערען פֿיסען אונד גענינגסטע 1350 מילען פֿאַן אונס געשפּערט אַזום, ווארע פֿאַרזען פֿירום אַיך נישט נאָסטעס פֿאַללעאָגען, זא עס פֿעהרליכט זינגען דיא וועלט שטעהט נישט פֿאַללעאָגען ווארע-דע, וויא געמילד איינע גענלישע צייטונג מעלדעט הייזע דער איראַעליט ב' ליכטענשטיין זאמטט פֿאַמיליע נאך מעלכונדע (אין אויסטראַליען), זא ער פֿאַן דער דאָרטיגען איראַעליטישען געמינגער אלס חזן אנטעשטעללע אַיך אַפֿענעט אַיך דער העפֿאַרט נאך אויסטראַליען, אייז דיא פֿרייא דעם חזן פֿאַן איינעם זאָהנע געטונדען אונד דיא הער ב' ליכט-געשטען אַיך מוהל אַזום, זא האטטע דיא מילה אַיך דעם שפּעט אַיך אַפֿענעט מערע זאמטט-געשטען אונד צוואר אין בייזען דעם שפּעט-דאָק-טאָיס א ש ע ר, וועלכער געבנפֿאַללע יודע אַזום-אליהו הנביא אלס מלאַך הברית וואר אַלאַ ווע-מאַל ביא אַיכער מילה, ווי ער נאך געמאַלט וואר, הייער אין פֿעסט ווארען פֿאַרזען פֿירום 11 מילות, געם אַזום נון דיא פֿראַנע וויא אליהו הנביא אין אַי-זעט טאגע דעזע שטרעקע פֿאַן 1350 מילען דורכ-וואַנדערן קאַנגען.)

* (אונזער קאַניג אלס טעקני-טעטע אַזום) דער רויכער פֿאַן אַרקיני (ביא פֿעסט) האט נאך מיט מערערען אַיכערען בייזען איינע אַיכערען בייס קאַניגע דעם קאַניג האט דער איינפֿאַכע דאָס-רויכער וערה גוט גע-פֿאַללע אונד ער פֿאַנטט איהן: זינגע דער רייכ-טער דער געמינגער וואָרע דער רויכער זאמט-וואָסעטע: איינע טעקניטעטע אַזום אַזום דער געכען איהם שטעהנדיגע קלינגער בייזע שפּעט אַיך בייס קראַנגען, דאמיט ער מאַיעסטע זאָנען זאָלל וואָרע זאָרען דער רויכער צום בייזען, לייט זאנטע: אַי, ווארום האבט איהר דענן נאך קיינע לעבענפֿאַרט! קאַנגע איהר טיך נישט צופֿיערען לאַססען וועגן אַזום וועקע, דאס אַיך מיט זינגע מאַיעסטע רעזע!

* (קראַנגען פֿירינג רודאַלף) האט דען אַרמען לייטען אין קאַפֿאַרן אַיכער 200 גולדען געשפּערדעט.

פֿאַרליעטאַן.

דיא סאַבבאַט היאנער.

פֿאַן דעזעם הייע פֿערישעטען פֿאַרזען מיליטער קאַנן אַיך טיר 6 מענגע הערוויסען אונד מיט אונס 8 מאכט עס 9 אַזום.

נאָך איינעס מוס אַיך בעמערקען (זאנטע דיע באר-כיער), וויר פֿיסען דען רוסישען אַפֿעציע נישט אַרפֿע זאָנערן אויף אַפֿענעט פֿעלדע איבערפֿאַללען, דען דיא רוסען פֿערישענען יעדעס דאָך, און וועלכעס איינע רוסען איינערע אַיך ליידיגע שטעהט.

אונד אַיך מוס זאָן אין צווישען בעמערקען (זאנטע דיע דאָספאַר), דער אַפֿעציע קאַססע נעוואַהליך מיט דעם פֿאַס-זאָנגען אונד מאן האט עס אַלאַ נישט בלאַס מיט דעם אַפֿעציע, זאָנערן אַיך מיט דעם פֿאַס-קוישער צו טהון. —

...דא וויס אַיך איינען נוסען ראש (זאנטע דיא פֿיריא דעם באַרייטעס), אַיך קענען דיא בייזען פֿאַס-קוישער פֿאַן קאַרציליאָוקא, וואָרע דער אַפֿעציע קאַססען מוס, דער אַינע אַיך אויך רוסע אונד דער צווישע אַיך אין פֿאַלע אַיך ווערע גלייך נאך קאַרציליאָוקא פֿאַרזען אונד עס בע-ווירקען, דאס דער פֿאַרזע קוישער מיט דעם אַפֿעציע פֿאַרזען זאָלל.

וויא ווערעס איהר דאס בעווירקען? פֿערהאַטטע אַיך נור אויף טיך!

איינע שטונדע נאך מיטגענאכט בעזאכען זיך 8 מע-נער אונד איהר פֿיריא דעם באַרייטעס אויף דיא שטראַסע,

וועלכע נאך דעם אַרעט קאַרציליאָוקא פֿירום נאכעס מאן איינע ווען פֿאַן איינער האלבען מילע צוריקלעפעט, קאַם מאן אן איינע האלבענע ברוקע אונד דיא זאנטע דיא פֿיריא דעם באַרייטעס, הייער מינגע נוסען לייטע קאַנגע איהר אַיך פֿערישענען אונד מיט רוקטער וואָסען, הייער ברוקע אַזום דיא פֿאַרזע פֿאַללע פֿיר דיא רוסישע מויר.

הערויף בענאכ זיך דיא פֿיריא דער באַרייטעס אַלליין נאך דער פֿאַס-שטאַפֿן קאַרציליאָוקא אונד אלס זא ער-פֿאַרזען האטטע, אַיך דעמסאַל דיא זייהע און דען רוסישען קוישער אַזום, דיא וואסעט זא אויף איינע איינפֿאַכע וויזע דעזעס צו פֿערהערען, אַזעס און דען רוסישען קוישער בערישען זא דאס נור דער פֿאַרזע קוישער מיט דעם רוסישען אַפֿעציע פֿאַרזען קאַנגען דיא פֿיריא דעם באר-כיערס בעלערישע דען פֿאַרזען קוישער, און דער ברוקע לאנגזאַמער צו פֿאַרזען אונד דאריא אין זינגע פֿאַס-פֿאַרשטעטע רויטאַל צו בלאַנגען.

אס מאַינגען אַרדיף, גענען 11 אַזום, קאַם דיא גע-ווישטע פֿאַס-קוישער מיט דעם רוסישען אַפֿעציע אן דיא ברוקע, דאס זיינען ווארע געגען — אונד אין 8 מינוטען וואר דער זיינען אַפֿעציע נאָרליקא און דער הענדען דער פֿאַלען. פֿאַרלייבט ווארען איהר דיא ברוקע אונד פֿאַס-דע אַבגענאַסטען אונד וואס מיט איהם וועלכעס געשעהן אַזום, דאס ווערדען וויר ערעס שפּעטער עפֿאַרדען.

XVIII. אויף דעם שלאַסען מיראַנאַר.

זעטע ווערען וויר נון אויף דאס שלאַסען מיראַנאַר צוריקקאַסען אַזום צו וועהן, און דאָרט נאך דער פֿלונט פֿאַן געןן יאַרליקען אונד תּר געשעהן אַזום וואָ שטעהען וויר מיט אונזערע געשעטע!

איינע ווען געלונט זיך, אונד דאס שאַנע יידישע ווייב האט ענדליך נאכגעגעבן!

ניכט מאַנליך! עס אַזום זא פֿאַן 12 אַזום, דער בראַך אַזום געווענער אים פֿאַרזענען אַזען אין דער האַללע!